

L'esport més universal

100 anys de futbol a les comarques gironines

«Futbol és futbol». La frase més coneguda de Vujadin Boškov, exentrenador del Real Madrid, entre d'altres equips, resumeix a la perfecció la grandesa i la misèria d'aquest joc, esport, espectacle o catarsi col·lectiva (que cadascú agafi la definició que més li agradi). Efectivament, no cal donar-li més voltes, i així ho sentenciava el tècnic serbi. Tampoc no és necessari dramatitzar si l'equip que porta els teus colors no guanya. Ja ho deia Bill Shankly, que havia entrenat el Liverpool: «Molta gent pensa que el futbol és una qüestió de vida o mort. S'equivoquen. És molt més important que tot això». La facècia del tècnic anglès ens il·lustra sobre la inutilitat de buscar una justificació a la histèria col·lectiva que s'apodera de milions de persones quan se celebra un gran esdeveniment futbolístic, com la Copa d'Europa o el Mundial de seleccions.

ENRIC ROCA > TEXT

Sigui com sigui, aquest joc britànic, les regles del qual es varen fixar el 1863, va popularitzar-se ràpidament i es va exportar gràcies als enginyers anglesos que venien a treballar en els jaciments minerals de la Península. L'any 1889 es funda el Recreativo de Huelva a la seu de la companyia explotadora de les mines de Riotinto.

Palamós FC, el primer de tots

El Palamós FC és el club català més antic. Neix el 1898, fundat per Gaspar Matas quan torna dels seus estudis a Anglaterra. El primer partit es va disputar —no podria ser d'altra manera— contra un grup d'anglesos que varen arribar en un vaixell. Altres fonts, però, asseguren que el primer matx va ser jugat contra la fàbrica Armstrong de Palafrugell, i que el guanyaren els de la vila marinera per 2 a 1. Els colors de

la samarreta (blau i groc) són els del districte marítim, i l'equip va obtenir el dret a portar-los en guanyar un campionat gironí. La samarreta original era de color blanc.

Les fites més importants aconseguides per l'equip blau i groc —blau del mar i aurífic de les ginesteres, com recorda l'himne— varen ser el campionat de Catalunya de 1931 i l'ascens a Segona Divisió estatal en la temporada 1989-1990, en què va ser el club sorpresa. L'equip es va consolidar a la categoria durant sis anys consecutius fins que

La histèria col·lectiva s'apodera de milions de persones quan se celebra un gran esdeveniment futbolístic

va baixar a Tercera Divisió, el lloc des d'on havia escalat posicions fins arribar a la divisió d'argent del futbol estatal.

FC Girona, un equip a Segona

En els inicis del segle **xx** trobem els primers clubs a Girona ciutat, com l'històric Strong Esport, l'any 1902, amb el nom originari de FC Gironí, Agrupació Joventut el 1903, Girona Sport (seminaristes), Atlètic (classe obrera), Club Patronat (social-catòlic), Gerunda, Olímpic, Catalònia, Estudiantil o Industrial. Els primers partits es disputen al camp de Mart de la Devesa.

El 1921 es funda el CE Gironí, convertit més tard en el FC Ateneu Social Democràtic. Especial importància té

>> *Anvers i revers d'un cromó
d'«Unió Deportiva Girona» de
xocolates Amatller de l'any 1929.*

en aquesta època la Unió Esportiva Girona, formada en part per membres del Centre Gironenc, continuador del dissolt Strong. El club es va convertir en el més poderós de la ciutat, i va construir l'estadi de Vista Alegre el 1922. L'equip vestia els colors groc i blau marí. Va desaparèixer al final de la dècada per problemes econòmics.

El 25 de juliol de 1930 neix el FC Girona, l'equip més important de les comarques gironines, com ho demostra el fet d'haver jugat més temporades que cap altre en la categoria d'argent del futbol estatal. A la temporada 1935-1936 va ser més a prop que mai de pujar a la Primera Divisió. Va disputar la promoció amb el Celta, el Saragossa, l'històric Arenas de Getxo, el Múrcia i el Jerez, però va quedar penúltim en la lliga d'ascens. Aquell any va jugar la copa d'Espanya, i el va eliminar el Betis per un global de 5 a 3.

Un dels jugadors més importants que vestiren la samarreta del Girona va ser el gran «Mingu» Balmanya. El gironí va ser fitxat pel Barça, amb el qual va jugar 111 partits, fou integrant de la selecció catalana, campió de França amb el Seta i va jugar un amistós, juntament amb Ricardo Zamora, amb una selecció europea que es va enfrontar a França. Com a entrenador

va dirigir els equips del Girona, Saragossa, Oviedo, Barça, Seta, València, Espanyol, Betis, Màlaga, Atlètic de Madrid i Cadis. El 1966 va ser nomenat seleccionador estatal. Altres jugadors destacats foren Fèlix Farró, Josep Puig «Curta» i Isidre Sala.

Unió Esportiva Figueres, renéixer de zero

Els antecedents del club cal buscarlos a l'hemeroteca. *El Mundo Deportivo* ens parla d'un partit èpic entre els equips del Figueres Sport i el Portbou Foot Ball Club, matx que va acabar amb empat a un. La tramuntana es va convertir en la gran protagonista, i provocà situacions d'una alta comicitat. Era el 25 d'abril de 1912. La mateixa crònica feia referència a les immediates fires i festes de la Santa Creu, i s'anunciava un partit entre el Figueres

Sport i l'Strong Foot-ball Gerona, i un altre entre el Sport Club Ampurdanés i el Foot-ball Club Portbou.

La Unió Esportiva Figueres, nascuda el 13 d'abril de 1919, va ser el resultat de la fusió de l'Sport Club Català i la Joventut Esportiva i Artística. L'any 1986 va debutar a la Segona Divisió i hi va jugar set temporades consecutives. La temporada 1991-1992 va disputar la promoció d'ascens a Primera Divisió, però va perdre contra el Cadis a terres andaluses per 2 a 0, i només va poder empatar a l'Estadi Municipal. Un any després baixava a Segona B. L'equip estava format per jugadors que havien militat o militarien després en clubs de Primera Divisió, com Toni, Pere Gratacós, Comas, Tab Ramos, Luis Cembranos, Alejo Indias, Altimira, Tintín Márquez, Tito Vilanova o García Pitarch. La temporada 2001-2002 es va convertir en el primer club de Segona B que va arribar a les semifinals de la Copa del Rei en eliminar el Barça i l'Osasuna. Va quedar eliminat contra el Dépor, que el va derrotar per 0 a 1 a Vilatenim i per 2 a 0 a la Corunya.

Problemes econòmics el varen portar l'any 2007 a començar de zero, i es va veure obligat a disputar l'última categoria, llavors anomenada Tercera Regional. Actualment juga en la Regional Preferent.

**El Palamós FC,
el club català més
antic, va ser fundat
per Gaspar Matas en
tornar dels seus estudis
a Anglaterra**

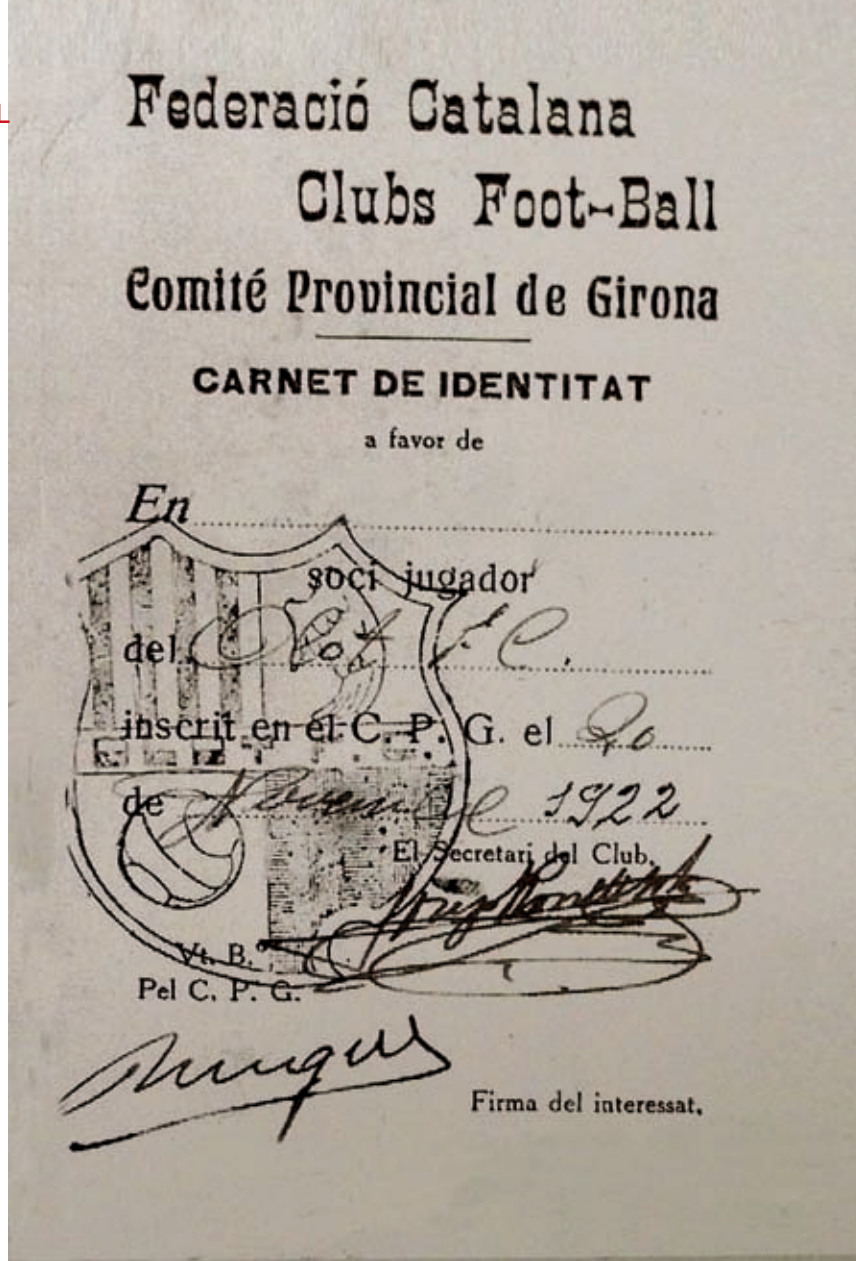
La Unió Esportiva Olot i els seus precursors

Els inicis de la pràctica del futbol a Olot estan directament relacionats amb la presència a la ciutat d'un destacament militar de l'Exèrcit espanyol. Va ser Joaquim Peris Vargas, capità del Batalló Estella cap al 1902, el que va organitzar els primers partits a la capital de la Garrotxa. En aquell moment, Olot era destí habitual d'estiuejants, sobretot de Barcelona, que varen tenir un paper essencial en els inicis i la consolidació d'aquest esport.

El 18 d'agost del 1912, Josep Joaquim Sacrest, industrial tèxtil i de sants, Alfred Batlló i Batlló, industrial barceloní, i Joan Capdevila i Corominas funden l'Olot Deportivo. Un mes després inauguren el camp en una finca als peus de l'ermita dels Desemparats. A la festa, s'hi apleguen unes 2.500 persones que contemplen les evolucions dels jugadors locals contra els del FC Barcelona. El mateix Joan Gamper, vinculat a la colònia d'estiuejants, també hi assisteix.

Pels voltants de 1912 ens arriben notícies també del naixement de l'Sport Club Olotí, del Centre Catòlic. Era considerat l'equip dels «carlins», i el promotor va ser el farmacèutic Antoni de Bolós i Vayreda. Cap al 1916 i per un seguit d'esdeveniments lligats amb l'acabament de la Gran Guerra, ambdós clubs desapareixen, per bé que la pràctica esportiva segueix ben present a l'Escola Pia, al Trial i a les Feixes. Del 1919 trobem documentació que ens parla d'un partit entre l'Sporting Club i el Renaixement Esportiu. De la fusió d'aquests dos clubs sortirà posteriorment l'Agrupació

>> *El primer escut oficial del Palamós FC.*

Sport Olot. El 14 de maig de 1922 es funda l'Olot Futbol Club, precursor de l'actual Unió Esportiva.

La màxima categoria en la qual el club olotí ha militat ha estat la Tercera Divisió, i ha disputat la promoció a Segona dues vegades.

Cent anys de futbol

A principi del segle xx hi havia com a mínim un club de futbol a Girona, Figueres, Olot, Banyoles, Cassà i Portbou. Alguns es varen fusionar per fundar una altra entitat que després va desaparèixer. D'altres varen tenir una

A principi del segle xx hi havia com a mínim un club de futbol a Girona, Figueres, Olot, Banyoles, Cassà i Portbou.

>> *Carnet de soci jugador de l'Olot Futbol Club, 1922.*

vida curta i varen ser substituïts pels equips que sobreviuen actualment. El que podem dir, doncs, és que uns quants pobles i ciutats de les comarques gironines fa cent anys com a mínim que veuen rodar la pilota.

Potser Eduardo Sacheri, escriptor argentí nascut a Buenos Aires el 1967, ens dóna la clau de la passió que desperta aquest esport: «Hi ha qui opina que el futbol no té res a veure amb la vida de l'home, amb els seus valors essencials. Desconec el que sap aquesta gent de la vida, però d'una cosa estic segur: no saben res de futbol».

Enric Roca és estudiós de la cultura.